

Norges Døveforbund sine innspill til Representantforslag 133 S

Norges Døveforbund (NDF) har lest gjennom deres forslag til en nasjonal hørselsplan, herunder Representantforslag 133 S. Vi har blitt bedt om å sende inn innspill av forslagstillerne og vi takker for muligheten til å sende inn innspill.

NDF ser det er gode forslag og begrunnelser til å få styrket og forbedret helsetjenesten sine kunnskaper og muligheter til å hjelpe folk med hørselsnedsettelse. NDF ser at utvalget har forstått at hørselshemmede møter på ulike utfordringer livet gjennom og at hørselshemming er forskjellig fra individ til individ. NDF ser at utvalget også har nevnt de som underveis i livet taper hørselen, det være på grunn av uvettig omgang med høy lyd, de som blir eldre og så videre. Alle varianter med hørselshemming er altså omtalt i dokumentet, og det er noe NDF støtter opp om.

Vi er glade for at Patrick Kermits rapport "Hørselshemmede barns og unges opplæringsmessige og sosiale vilkår i barnehage og skole" er tatt med. Rapporten nevner at hørselshemmede barn og unge sliter i nærskolene. Konklusjonen fra rapporten er:

Det er en usedvanlig høy grad av samstemthet blant publikasjonene som er tatt med. De underbygger samlet at nordiske skoler og barnehager i liten grad lykkes når det gjelder å etablere inkluderende praksiser der man har hørselshemmede barn og unge sammen med typisk hørende jevnaldrende. Prisen for dette er det hørselshemmede barn og unge som betaler: De 1) oppnår som gruppe dårligere resultater på skolen sammenlignet med typisk hørende jevnaldrende, de 2) har større psykososiale utfordringer, er mer ensomme og sliter med å oppnå den opplevelsen av medlemskap i jevnaldrendefellesskapet som mange andre tar for gitt. Endelig 3) er det ingenting som tyder på at de blir tatt med på råd hverken når utdanningsopplegget deres utformes eller underveis i utdanningsløpet. (side 7)

Vi vil understreke denne delen spesielt da det handler om vårt barn og deres framtid. Vi ser at dagens system ikke fungerer og at mange barn og unge sliter på skolen. Vi vet at tegnspråk vil hjelpe barn og unge med mestring. Tegnspråk er noe som de kan lene seg på hvis hverdagen blir vanskelig. NDF mener at det er viktig å støtte opp om begge: hørselsteknisk utstyr OG tegnspråk. Barn skal lære både tegnspråk og talespråk. All forskning viser at det er kun vinn-vinn for barn å lære tegnspråk og talespråk parallelt fra fødselen av.

Vi vet at det er risikosport å ha ensidig fokus på hørselsteknisk utstyr og frata barn muligheten til å lære seg tegnspråk. Vi vet at det er en stor risiko for at døve og hørselshemmede barn blir språkdepriverte hvis man ikke gir tospråklighet fra fødselen av (f.eks. Glickman og Hall). Språkdeprivasjon vil si mangel på språkfølsomhet for å fungere i samfunnet. Det er svært helseskadelig, spesielt på psykososiale forhold. Det er samfunnsøkonomisk ødeleggende å ikke la tegnspråk være en sentral del sammen med talespråk fra fødselen av. Vi ser nok utredninger som støtter opp i dette. Det er veldig viktig å ikke tro at det er dyrere å gi barn tilgang på tospråklighet fra fødselen av. Det er trolig mer dyrere å frata barn muligheten til å lære tegnspråk fra fødselen av da konsekvenser av dette er enorme - både økonomisk, psykisk og sosialt.

Vi har flere gode erfaringer på barn som har hatt tospråklighet i oppveksten og som senere velger å leve i storsamfunnet, basert utelukkende på talespråk. Tegnspråk ble da ikke en så sentral del av deres liv. Mange av dem klarer seg bra på skole og i sosiale arenaer. Det er fordi de har hatt tospråklighet i oppveksten og tegnspråk var en sentral del i de første årene deres. Det gjør dem trygge og robuste til å møte storsamfunnet senere. Senere - når de selv velger det - så kan de delta i storsamfunnet på deres egne premisser.

Derfor ser vi med undring på at tegnspråk ikke er nevnt noen steder i forslaget da vi vet hvor stor risiko det er å ikke la tegnspråk være en sentral del av en slik hørselsplan. Tegnspråk skal ha en naturlig plass i en slik nasjonal hørselsplan. Hørselstekniske hjelpemidler vil aldri kunne erstatte en

full fungerende hørsel og for alle som har hørselstap vil det være nyttig å kunne ha flere ben å stå på. NDF ser derfor på forslaget med bekymring for at nasjonal hørselsplan kan føre til at det blir økt fokus på hørselstekniske hjelpemidler og mindre fokus på språklig stimuli og sosialisering noe som i tur vil påvirke den psykiske helsen til døve og hørselshemmede barn og unge.

Det er flere ting som man kan inkludere i hørselsplanen, for eksempel

- Bedre tekstkommunikasjon i offentlig transport
- Bedre tekstkommunikasjon i medier
- Økt hørselsfaglig kompetanse i kommunehelsetjenesten skal også innebære at tjenesteytere skal tilby tegnspråklig opplæring.
- Økt kompetanse i og om tegnspråk til hørselsfagfolk, dvs. audiopedagoger, logoped, m.fl. som skal ha kontakt med hørselshemmede barn og unge.
- Tegnspråklige miljøer og møteplasser må styrkes og opprettholdes, slik at hørselshemmede barn og unge, og voksne som ønsker det, skal få møte andre likepersoner.
- Tegnspråkkunnskapen i nærskolen der de hørselshemmede barn og unge går på må heves. Det skal ikke holde med 30/60 stp. for å undervise hørselshemmede barn og unge i og på tegnspråk.
- Statped sitt tilbud for hørselshemmede barn og unge må styrkes.
- Tegnspråktolker/tegnspråktolkning et par timer i uken skal ikke brukes som erstatning for et tegnspråklig miljø.
- Hørselsavdelinger ved norske sykehus og hørselssentraler skal dele informasjon om både tegnspråk og hørselstekniske hjelpemidler.
- Voksne som gradvis mister hørsel, skal få lik informasjon om tegnspråk og hørselstekniske hjelpemidler slik at de selv kan velge hva de ønsker å ta i bruk.

NDF skiller her mellom barn og unge som fødes med og/eller får hørselshemming i løpet av barndommen, og de som får hørselskader og/eller hørselshemming senere i voksenlivet. Barn og unge med hørselshemming faller ofte mellom to stoler og har større risiko for å utvikle psykiske utfordringer senere i livet. NDF ønsker at de barna og ungdommene det gjelder skal få både i pose og sekk, slik at de kan klare seg bedre i voksenlivet.

Voksne som har fra barnsben av hørt godt nok til å bli definert som hørende, og som senere i livet mister hørselen, har ikke samme utgangspunkt som hørselshemmede barn og unge. NDF ønsker at denne gruppen også får informasjon om tegnspråk på lik linje som informasjon om hørselstekniske hjelpemidler.

NDF vil gjerne være med i en sentral del i utarbeidelsen av denne hørselsplanen.

Med vennlig hilsen

Oslo 07.12.2020

Petter Noddeland
Generalsekretær
Norges Døveforbund

Elisabeth F. Holte
Interessepolitisk rådgiver
Norges Døveforbund

Adriana Fjellaker
Interessepolitisk rådgiver
Norges Døveforbund

Filnavn: NDF- Innspill til Representantforslag 133 S .docx
Katalog: /Users/adrianafjellaker/Library/Containers/com.microsoft.Wor
d/Data/Documents
Mal: /Users/adrianafjellaker/Library/Group
Containers/UBF8T346G9.Office/User
Content.localized/Templates.localized/Normal.dotm
Tittel:
Emne:
Forfatter: Adriana Rikke Mehlum Fjellaker
Nøkkelord:
Merknader:
Opprettelsesdato: 07.12.2020 09:54:00
Versjonsnummer: 2
Sist lagret: 07.12.2020 09:54:00
Sist lagret av: Adriana Rikke Mehlum Fjellaker
Samlet redigeringstid: 1 minutt
Sist skrevet ut: 07.12.2020 09:54:00
Ved siste fullstendige utskrift
Antall sider: 2
Antall ord: 1 095
Antall tegn: 5 966 (ca.)